

การใช้และความต้องการสารนิเทศเพื่อการบริหารของผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัย

นางสาว วลัยลักษณ์ ภาณิชชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-334-692-9

ลิขสิทธิ์ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I19217619

2544

**INFORMATION USES AND NEEDS FOR MANAGEMENT OF
STATE UNIVERSITY LIBRARY ADMINISTRATORS**

Miss Walailuck Phanitchai

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Library and Information Science**

Department of Library Science

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-334-692-9

วลัยลักษณ์ ผานิชชัย : การใช้และความต้องการสารนิเทศเพื่อการบริหารของผู้บริหารห้องสมุด
มหาวิทยาลัย (INFORMATION USES AND NEEDS FOR MANAGEMENT OF STATE
UNIVERSITY LIBRARY ADMINISTRATORS) อ.ที่ปรึกษา : อ.จินดารัตน์ เบอรพันธุ์, 271 หน้า.
ISBN 974-334-692-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้และความต้องการสารนิเทศเพื่อการบริหารของผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในด้านรูปแบบ เนื้อหา ภาษา อายุ และแหล่งสารนิเทศ รวมทั้งปัญหาในการใช้สารนิเทศ

ผลการวิจัย พบว่า ด้านรูปแบบ ผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยใช้และความต้องการสารนิเทศในการปฏิบัติงานในระดับมาก ด้านเนื้อหา ผู้บริหารใช้เนื้อหาทางด้านห้องสมุดในระดับปานกลาง แต่มีความต้องการในระดับมาก สำหรับภาษาของสารนิเทศ ผู้บริหารใช้และความต้องการสารนิเทศที่เป็นภาษาไทยในระดับมาก ในด้านอายุของสารนิเทศ ผู้บริหารใช้สารนิเทศอายุต่ำกว่า 1 ปี และความต้องการสารนิเทศอายุต่ำกว่า 1 ปีและอายุ 1-3 ปี ในระดับมาก ส่วนแหล่งสารนิเทศ ผู้บริหารใช้และความต้องการแหล่งสารนิเทศทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยในระดับปานกลาง สำหรับปัญหาในการใช้สารนิเทศ ผู้บริหารประสบปัญหาในระดับปานกลางทั้งหมด โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือปัญหาด้านอายุของสารนิเทศ

ผลการทดสอบความแตกต่างของการใช้และความต้องการสารนิเทศเพื่อการบริหารของผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัย 3 ระดับ ในด้านรูปแบบ เนื้อหา ภาษา อายุ และแหล่งสารนิเทศ ปรากฏว่า ผู้บริหารทั้ง 3 ระดับใช้และความต้องการสารนิเทศแตกต่างกันในด้านอายุ และแหล่งสารนิเทศ ส่วนด้านรูปแบบ เนื้อหา และภาษา มีทั้งที่แตกต่างกันและไม่แตกต่างกัน

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิติกร วลัยลักษณ์ ผานิชชัย
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา สหกรณ์ เมณฑิ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม -

๕๕๗1603822 : MAJOR LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

KEY WORD: INFORMATION USES AND NEEDS/UNIVERSITY LIBRARY ADMINISTRATORS

WALAILUCK PHANITCHAI : INFORMATION USES AND NEEDS FOR MANAGEMENT

OF STATE UNIVERSITY LIBRARY ADMINISTRATORS. THESIS ADVISOR : CHINDARAT

BERPAN. 271 pp. ISBN 974-334-692-9

The objective of this research is to study information uses and needs for management of university library administrators in the following aspects : types, contents, languages, ages, and information sources, including problems of information uses.

The research findings indicate that the type of information that university library administrators use and need at high level is the operational information. They use the library related content at moderate level, but need at high level. Regarding the languages of information, they highly use and need Thai language. The age of information used is less than one year, while needed is less than one year as well as one to three years at high level. They moderately use and need both internal and external information sources. They encounter all problems at moderate level. The problem concerning ages of information receives the highest mean.

The test of the differences of uses and needs among three management levels of university library administrators in terms of types, contents, languages, ages and information sources reveals significant difference in ages and information sources, and both significant and insignificant difference in formats, contents and languages.

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
ปีการศึกษา ๒๕๔๒

ลายมือชื่อนิสิต วัลลภ วัฒนชัย
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ศ.ดร.วัลลภ วัฒนชัย
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม -

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลือและเอาใจใส่อย่างดียิ่งของอาจารย์ จินคาร์ตัน เบอรพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง นอกจากนี้ ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณพิมล กุลบุญ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผ่องพรรณ ลวนานนท์ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยนี้ ทำให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และเนื่องจากทุนวิจัยบางส่วนได้มาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและกรุณาสละเวลาตอบแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยและช่วยให้งานวิจัยสำเร็จได้ด้วยดี และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อมูลประกอบการวิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณ เพื่อนร่วมรุ่น รุ่นพี่ และรุ่นน้อง ที่ให้คำแนะนำและกำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งเพื่อน ๆ ที่คอยห่วงใยและน้องสาวสุดที่รักที่ให้ความช่วยเหลือในการทำวิจัยครั้งนี้ด้วยความเต็มใจตลอดมา

ท้ายที่สุด ขอขอบพระคุณคุณพ่อ และคุณแม่ ที่ให้การสนับสนุนด้านการศึกษา และให้กำลังใจในการฝ่าฟันอุปสรรคด้วยความรักและความหวังดีที่มอบให้ด้วยความจริงใจเสมอมาและตลอดไป

วลัยลักษณ์ ผานิชชัย

เมษายน 2543

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	5
1.4 ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
1.5 ขอบเขตของการวิจัย/ประชากร.....	6
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2 ปริทัศน์วรรณกรรม.....	8
2.1 สารนิเทศเพื่อการบริหาร.....	8
2.2 บทบาทของผู้บริหาร.....	14
2.3 ระดับการบริหารและการใช้สารนิเทศของผู้บริหาร.....	18
2.4 การบริหารงานห้องสมุดมหาวิทยาลัย.....	23
2.5 โครงสร้างการบริหารงานของห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ.....	30
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	37
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	45
3.1 การกำหนดประชากร.....	45
3.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	48
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 52
	4.1 ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม 52
	4.2 ตอนที่ 2 การใช้และความต้องการสารสนเทศเพื่อการบริหารของ ผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ 58
	4.3 ตอนที่ 3 ปัญหาในการใช้สารสนเทศ และข้อเสนอแนะ 172
5	สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ 201
	5.1 สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล 201
	5.2 การทดสอบสมมติฐาน 222
	5.3 ข้อเสนอแนะและประยุกต์ผลการวิจัย 224
	5.4 แนวทางสำหรับการวิจัยในอนาคต..... 224
	รายการอ้างอิง..... 225
ภาคผนวก	ก. แบบสอบถาม เรื่อง การใช้และความต้องการสารสนเทศเพื่อการบริหาร ของผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ 229
	ข. ตารางทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (SHEFFE) 248
	ประวัติผู้เขียน..... 271

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ประชากรจำแนกตามระดับการบริหาร และห้องสมุดมหาวิทยาลัย	47
2. จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป ได้รับ และแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำแนกตามระดับการบริหาร	53
3. จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิการศึกษา	55
4. จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งผู้บริหาร	57
5. รูปแบบของสารนิเทศที่ใช้และต้องการ	69
6. รูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้และต้องการ	85
7. รูปแบบสื่อโสตทัศนที่ใช้และต้องการ	92
8. รูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้และต้องการ	97
9. เนื้อหาของสารนิเทศที่ใช้และต้องการ	103
10. เนื้อหาทางด้านห้องสมุดที่ใช้และต้องการ	109
11. เนื้อหาทางการบริหารที่ใช้และต้องการ	114
12. เนื้อหาอื่น ๆ ที่ใช้และต้องการ	119
13. ภาษาของสารนิเทศที่ใช้และต้องการ	126
14. อายุของสารนิเทศที่ใช้และต้องการ	132
15. รูปแบบของสารนิเทศในช่วงอายุต่าง ๆ ที่ใช้และต้องการ	137
16. แหล่งสารนิเทศที่ใช้และต้องการ	141
17. แหล่งสารนิเทศภายในมหาวิทยาลัยที่ใช้และต้องการ	149
18. รูปแบบของสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายในมหาวิทยาลัยที่ใช้และต้องการ	154
19. แหล่งสารนิเทศภายนอกมหาวิทยาลัยที่ใช้และต้องการ	163
20. รูปแบบของสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายนอกมหาวิทยาลัยที่ใช้และต้องการ	171
21. ปัญหาในการใช้สารนิเทศ	175
22. ปัญหาในการใช้สารนิเทศด้านรูปแบบของสารนิเทศ	178
23. ปัญหาในการใช้สารนิเทศด้านเนื้อหาของสารนิเทศ	181
24. ปัญหาในการใช้สารนิเทศด้านภาษาของสารนิเทศ	183
25. ปัญหาในการใช้สารนิเทศด้านอายุของสารนิเทศ	185
26. ปัญหาในการใช้สารนิเทศด้านแหล่งสารนิเทศ	191
27. ปัญหาในการใช้สารนิเทศด้านอื่น ๆ	195
28. สรุปการเปรียบเทียบการใช้และความต้องการสารนิเทศเพื่อการบริหารของ ผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐในด้านต่าง ๆ	198